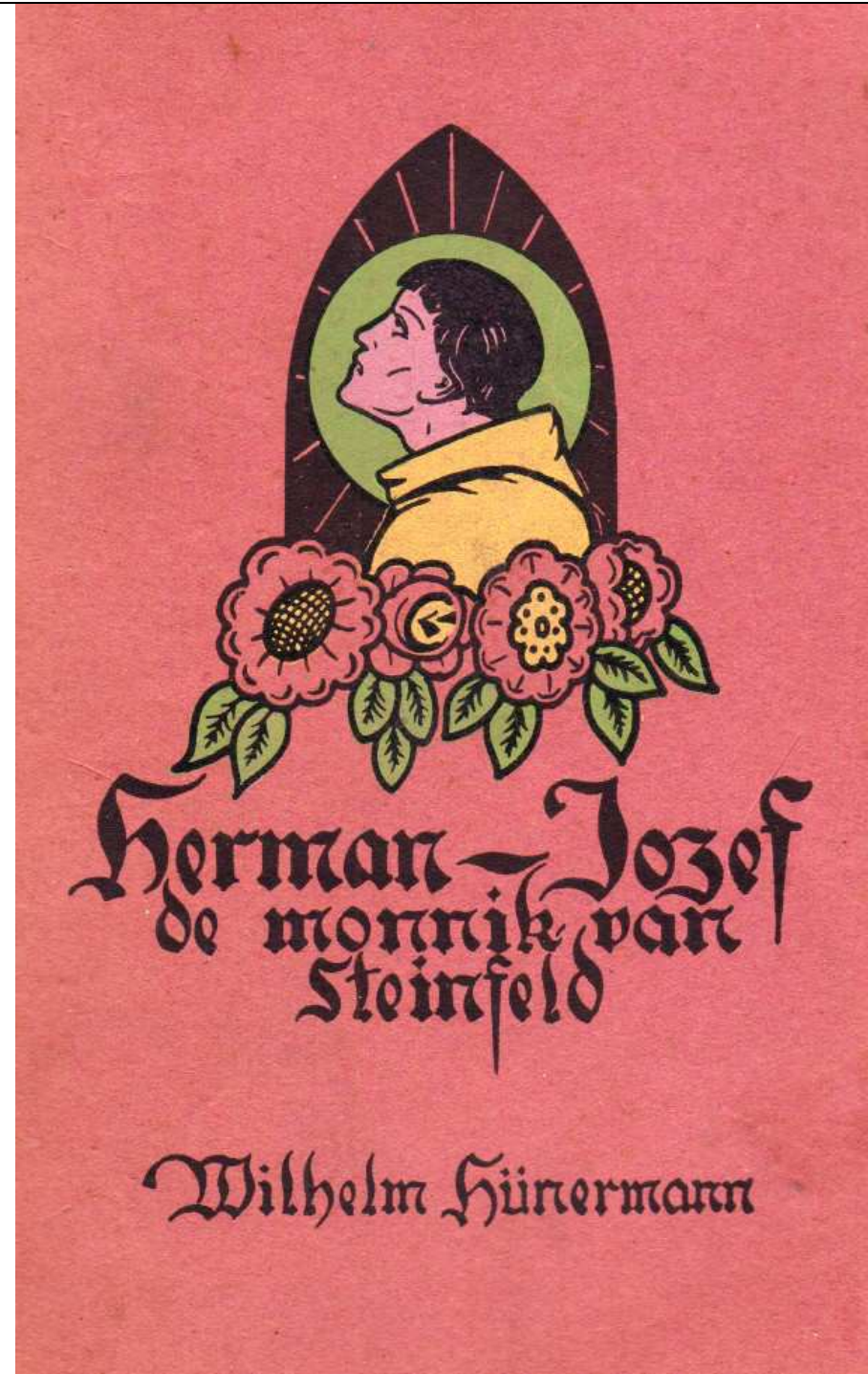

**Smaakmaker tot het
Digitaal boek**

Digitale editie 2020

K. Mertens (red.)

Studium Generale vzw

Wilhelm Hünermann

Herman-Jozef
de monnik van Steinfeld

Roman

Davidfonds / Leuven

Inhoud

Voorwoord 2020	6
Wie was Wilhelm Hünemann?	7
Corpus 1944	9
H.1. De bisschop die niet zegenen kan	9
H.2. De kelder moeder van Sint Maaiken	16
H.3. De Krakelingen van Sint-Jozef.....	22
H.4. Het kruis in de vlammen.....	29
H.5. De strijd om den ezel	35
H.6. De stralende stroom.....	43
H.7. Eifelwind.....	49
H.8. Augustinus verjaagt vleermuizen	54
H.9. Het zwaard van Sint Michaël.....	59
H.10. Mariadam	66
H.11. Van booze geesten, metamorfozen en gortepannen	73
H.12. De kelk met de drie rozen	78
H.13. Van dienen, van boete en het wonder van den vrede.....	86
H.14. De heer over twintig volkeren en een rooverhoofdman.....	92
H.15. De tocht van de drie koningen uit het Avondland.....	99
H.16. Het wonder van Onze Lieve Vrouw.....	106
H.17. De gouden roos	112
H.18. Farizeeër en tollenaar	119
H.19. De tocht der jongeren.....	125
H.20. De tijd van de Moeder	132
H.21. Teekenen aan den hemel	139
H.22. Van de volmaakte vreugde en twee appelen	147
H.23. Het Hooglied	153
H.24. De gele storm.....	159
H.25. Een poort springt open.....	166

Opmerkingen

De eventuele voetnoten van de auteur heb ik zondermeer overgenomen.

Als ik eigen voetnoten heb toegevoegd, heb ik die gemerkt met mijn initialen K.M.

De paginanummers bij de tekeningen verwijzen naar hun plaats in het oorspronkelijke boek.

K.M. 17.09.2020

Voorwoord 2020

Steinfeld roept bij mij herinneringen op aan mijn eerste verkenningsritten door de Eifel. Eén van de buurdorpen van Steinfeld was geadopteerd door de ‘vakschool’ van Mol, het TISP ofte Technisch Instituut Sint-Paulus. Dat was het werk van godsdienstleraar Frans Vloemans, kapelaan van Balen-Rosselaar, die uitstekende relaties onderhield met het Belgisch leger. “De kolonel”, zijnde Vic Neels, gewezen commandant van het NATO-oefenkamp Vogelsang in de Eifel, was afkomstig van Rosselaar. Vloemans liet geen gelegenheid voorbij gaan om militairen op manoeuvres te huisvesten in zijn parochiezaal, te laven en te spijzen, enz.

Steinfeld had volgens sommige toeristische gidsen het mooiste kerkorgel van Duitsland. Dat was natuurlijk een uitdaging: wijlen mijn vriend René Geukens – organist van de Sint-Andreaskerk in Balen - laten spelen op dat orgel. En dat hebben we voor mekaar gekregen, natuurlijk, al was het pas na vele jaren.

Een andere reden of aanleiding: ik zag dit boek op prille leeftijd als prijsboek van mijn oudste broer. Ik heb er toen zitten in lezen maar ben niet verder geraakt dan het verjagen van de vleermuizen uit de kerktoren (de eerste keer).

Kamiel Mertens, redacteur
Balen, 15.05.2020

Corpus 1944

H.1. De bisschop die niet zegenen kon

5

...en zijn oogen boorden door de duisternis van het groote slaapvertrek, waarin een olielampje niet meer dan een zwakken schemer wierp.

En het scheen den bisschop, als kwam er uit het donker iets op hem toe, van de machtige zuilen, trad uit de ronde bogen, kroop uit het gewelf, greep als een koude, harde hand naar zijn keel, naar zijn hart. Plots schreeuwde de bisschop andermaal, zijn hand greep naar de zilveren schel, en haar klank gilte door den nacht als een kreet.

De bisschop luisterde, waagde het niet te ademen, luisterde... Niets!... En het scheen hem, als greep er een reuzenhand in de zuilen en bogen, en het gewelf beefde, sidderde, zakte neer, viel... En weer gilde de kleine klok door het donker, lang, lang, als de kreet van een vertwijfelde.

Eindelijk ging de deur open. Een knecht trad binnen, met een kaars in de hand. Wit was zijn haar, en de hand, die het licht droeg, sidderde.

“Genadige heer!” stamelde de oude.

“Ben je eindelijk daar!” steunde de bisschop. “Kom dichterbij, dichterbij! Wat blijf je daar staan? Vlug, maak licht, licht! Steek de kaarsen aan, alle kaarsen, hoor je, alle! Dat vermoordt me, dat donker, de duisternis vermoordt me!”

Moeizaam klauterde de knecht op een stoel en stak de kaarsen aan, welke in een geweldigen kroonluchter stonden, die van de zoldering?” zegde de knecht en hij wischte den bisschop het zweet van het voorhoofd. Dat zit diep in het hart, heel diep. Zoo diep reikt geen peilstift en geen zalf. Maar kom hier, gansch dichtbij, gansch dichtbij, kom, zit bij mij, ja, hier op de beddedeken, kom geef me de hand! Ik wil met jou praten.”

“Maar, eerwaarde heer.”

“Neen, laat dat! Niet zoo stijf! Vergeet dat ik bisschop”

“Dat zal goede dertig jaar zijn, genadige heer! U waart nog proost in Sint Andreas, toen ik bij u kwam! Dat was een tijd, genadige heer, dat was een goede tijd!”

“Je hebt gelijk, Bartel! Dat was een goede tijd! Toen stierf bisschop Hugo. De eerezucht kroop mij in 't hart! Ja, ja, de eerezucht! Je moet luisteren, Bartel! En de mijnen lieten mij niet gerust, stopten mij geld in de hand, hoor je, Bartel, geld! Met gouden sleutels heb ik de poort van den dom opengedaan, Bartel, luister je?”

“U zoudt beter slapen, heer!” stamelde de knecht.

“Neen, blijf! Ik moet het zeggen, ik ga er aan ten onder als ik het verzwijg. Dus, heb je dat goed gehoord? Met gouden sleutels heb ik de poort van den dom opengedaan. Weet jij hoe men dat noemt, Bartel?”

“Heer, ik smeed u, verlang geen antwoord van mij!” stamelde de grijsaard.

“Neen, ik wil het, je moet het woord uitspreken, in mijn volle gelaat!” hijgde de bisschop.

“Nu dan, simonie noemt de Kerk het, nochtans... “

“Geen nochtans! Je hebt gelijk! Simonie!”

Een paar ademtochten lang zweeg de zieke. Dan hernam hij zijn rede met benepen, gekwelde stem: “Maar er was een monnik, Bartel, een monnik. Het is een heilige, zeggen de menschen. Bernard heet hij, die abt van Clairvaux. Die kloeg mij aan bij paus Eugenius. De paus daagde mij vóór zijn rechtbank. Ik kwam niet, volhardde in mijn trots. En de paus verbood mij de uitoefening van elke bisschoppelijke bediening, sprak de schorsing over mij uit, sloeg mijn hand met onmacht om te wijden en te zegenen. Sinds dien dag ken ik geen vrede meer, Bartel, geen vrede, slechts kwelling, angst, ontzetting. Ga, geef mij een glas water, een enkelen teug maar, mijn lippen branden. Dat is een gloed, die van binnen uit vreet, van binnen uit, van diep uit mijn hart komt dat!”

Gejaagd slurpte de bisschop het water, dat de knecht hem reikte.

“En God zond zijn plagen, sloeg met zijn geesel de stad, die zonder zegen was. Oproer huilde door de stegen van Keulen, oproer tegen den bisschop, en deze hand hier, die niet zegenen kon, balde zich tot een vuist en sloeg, sloeg neer, sloeg de eigen kinderen. En God zond onheil. Wat was het anno 1148, Bartel?”

“De pest in Keulen!” «

“En anno ‘49?”

“Half Keulen in brand!”

“En anno ‘50?”

“Misgewas en honger, heer!”

“En wat zeggen de menschen, he, jij, wat zeggen de menschen in Keulen, waaruit al dat onheil voortkomt?”

“Ik weet het niet, genadige heer, ik kom weinig onder de menschen!” weerde de knecht bevend af.

“Je weet het, zeg het!” hijgde de koortslijder, richtte zich overeind en schudde den ouden man heftig bij de schouders. “Zeg het, en op je zielezaligheid, spreek de waarheid!”

“Nu dan, de menschen zeggen, al dat onheil, zeggen ze... Let daar niet op, heer, de menschen praten en praten...”

Weer stokte de grijsaard.

“Nu, verder!”

“...daaruit, zeggen de menschen, dat de stad een bisschop heeft, die niet zegenen kan!” stamelde de oude.

Steunend zank de bisschop terug in de kussens.

“Een bisschop die niet zegenen kan!” stamelde hij na. “Maar luister, het is nog niet uit, het is nog niet ten einde. Er is nieuw leed in aantocht! Ik heb het in mijn droom gezien. God heeft de geeseloede weer ter hand. Op alle bergen langs den Rijn stort ze neer. En van alle heuvels bruist ze omlaag, bruist door de dalen, wast, wast en stroomt op Keulen toe als een monster met duizend armen. Hij komt, hij komt, de vloed, de rauwe, kouwe vloed! De vloed van Gods toorn op Keulen! Hé! Hoor je 't niet ruischen, hoor je niet hoe het schuimt en golft en giert! Loop, Bartel, doe het venster open! Wijd open! Luister nu! Hoor je niets?”

“Nu ja, de Rijn bruist, de golven slaan hoog, maar Keulen bezit stevige dijken!” paaide de knecht.

“Waar is de dijk, dien menschen zouden kunnen bouwen tegen de vuist Gods? Hoor je niets, jij? Wat zie je?”

“Dat is eigenaardig, heer, langs den Rijn loopen menschen met fakkels in de hand. Fakkels en lantaarnen. Nu loopen ze te hoop. Iemand heeft geroepen...”

“En.. en...?” kwam het steunend van het ziekbed.

“Jezus Maria! Wat is dat?... De dijkwachter heeft den, hoorn geblazen... Heer! heer! Wat is dat?” steunde de oude.

Een krijsch gilt naar binnen door het open venster, hol en langgerokken.

“De dijk begeeft!” En de krijsch groeit, zwelt aan, tot een honderdvoudig herhaalde echo: “De dijk begeeft! De vloed komt! De vloed!”

“Verder, Bartel, verder!” beveelt de bisschop met reutelende stem. “Wat zie je nog?”

“Steeds meer fakkels en lantaarnen komen aan den stroom... Overal vliegen deuren en vensters open! Lichten komen naar buiten. Nu ziet men het, heer, in den schijn van de fakkels. Het water heeft den dijk doorgebroken, wentelt met breede golven door de stegen. Het rolt naderbij, naar het paleis toe! Ik zal de dienstboden wekken, heer, ze moeten de poorten verschansen...”

“Neen, Bartel, blijf!” steunt de bisschop. “Wie kan een poort verschansen tegen Gods toorn! Maar loop, maak ze allen wakker! Ze moeten in de stegen en de huizen gaan, misschien kunnen ze helpen, redden, vrouwen en kinderen... Maar loop dan toch,

En opnieuw is Arnold van Randerode alleen en luistert in den nacht. Dof dreunt hoorngeschal. De stormklokken beginnen te luiden uit Sint Pieter, uit Sinte Cecilia, uit Sint Martinus, uit den dom, uit alle kerken van Keulen. En de golven bruisen, razen, wentelen zich door de stegen, drukken de deuren in, rukken de houten kraamwinkeltjes om. En boven alles siddert het gehuil van die vertwijfelen, die vloeken, die bidden, gehuil uit de huizen, gehuil uit de golven. Het noodgehuil van Keulen gilt door het slaapvertrek van den bisschop.

Daar dwingt Arnold van Randerode zich tot opstaan, wankelt uit het bed, snelt naar het venster, staart .met verwrongen aangezicht in de gierende hel, waarover de vlammen van fakkels en lichten dansen. Dan heft de aartsbisschop de hand op, als wil hij een kruis slaan over al dien rampspoed. Maar onmachtig zinkt de hand neer, en Arnold van Randerode schreeuwt het uit in den nacht:

“Keulen! Keulen!... Hier staat de bisschop, en zijn hand heeft geen zegen!”

De stem van den bisschop sterft weg in den woeligen nacht. Alleen een paar zwarte vogels, die in het half verbrande domgewelf nestelen, fladderen verschrikt door de lawaaierende duisternis. Bewusteloos zijgt Arnold van Randerode neer bij het venster, waardoor hij een blik wierp in het afgrijzen van zijn stad.

* * * * *

In hetzelfde uur trok de lakenkoopman Christoffel uit de Stephanusstraat de deur open naar zijn opslagkelder en hief zijn lantaarn omhoog. Een paar treden daalde hij neer in het donker. Doch dan spoelde ook reeds het water rond zijn voeten, dat in een breede gulp door het keldergat schoot. En Christoffel staarde met wijd opengesperde oogen in de gorgelende, schuimende duisternis, waarin gansch zijn have vernield werd. Machtige balen Vlaamsch lijnwaad, fluweel, zijde en brokaat waren hier opgestapeld, heel zijn vermogen had hij voor den aankoop uitgegeven. Nu was alles bedorven, verloren. Hoonend klotste het water aan zijn voeten.

Christoffel daalde verder af, tot de koude vloed aan zijn heupen reikte. Hij duizelde. Ronde kringen dansten voor zijn oogen. Kletterend viel de lantaren uit zijn hand, rolde de trap af, doofde sissend uit in de natte diepte. En Christoffels hand tastte dwaas naar zijn keel, klampte zich vast in zijn kleederen, en een diep gesteun brak uit zijn borst.

“Verloren, alles verloren! God! Uw hand is zwaar!”

Dan wierp Christoffel zich plots in den sissenden vloed, als kon hij met zijn lichaam de ramp afweren. Over de lijnwaadbalen heen strompelde hij naar het keldergat, greep een plank, duwde ze tegen het aanstormende water om het gat te sluiten. Maar de vloed was zoo geweldig, dat de plank uit zijn handen werd weggerukt. Ze verdween ergens in het donker.

Met handen en voeten tastte Christoffel over de lijnwaadbalen heen zijn weg terug naar de trap. Hij struikelde, viel in het water, richtte zich weer op, tot hij ten slotte met één hand de leuning van de trap omkleemde en moeizaam de treden beklom. Boven zonk hij hijgend neer. Minuten lang verlieten hem zijn zinnen.

Plots vermande hij zich. Had daar niet iemand geroepen, geschreeuwd? Zijn vrouw? Hoe had hij om zijn lijnwaadbalen zijn vrouw kunnen vergeten, die boven in de kamer juist in dezen vreeselijken nacht haar uur afwachtte? Was dat de schreeuw van de moeder?

“God, God!” steunde de man. “Bescherm mijn vrouw en het kind, dat Gij mij schenken wilt!” Dan wankelde Christoffel de smalle trap op, opende de deur van de slaapkamer.

“Stil, stil!” maande vrouw Katharina, de gebuur, den onstuimig binnen tredenden man. “Kijk, daar is 't, het jongentje!” Meteen toonde ze den man den spartelenden boreling. En Christoffel voelde niet, hoe het water in stroomen uit zijn kleederen droop, werd de hitte noch de koude gewaar, die door zijn lichaam voeren. Hij bezag slechts met groote oogen het kind en de moeder, die met wasbleek gelaat in de kussens lag. Dan wierp hij zich op het bed van zijn vrouw, en een snikken overviel eensklaps den sterken man. Hij duwde zijn hoofd wild in de kussens, en weende, weende... Maar de vrouw streek met haar witte hand zacht over het natte, verwarde haar.

“God heeft ons geslagen, Maria!” snikte Christoffel. “Alles is bedorven, verloren!” Maar de vrouw zegde zacht, schier onhoorbaar in het lawaai van den nacht: “God heeft ons gezegend, Christoffel. Wij hebben een kind.”

* * * * *

Toen bisschop Arnold terug tot bezinning kwam, zag hij voor zich een monnik in wit habijt, met de handen stil onder het zwarte schapulier gevouwen. Schraal was zijn gestalte, ernstig en streng het gezicht, en zijn oogen brandden van ingehouden gloed. Lang staarde de bisschop den zonderlingen gast aan. “Abt Bernard, gij? Abt Bernard van Clairvaux”

“Arnold van Randerode!” zegde de monnik met doffe stem. “Veel leed kwam er om uwentwille over Keulen! Leg den herdersstaf neer, dien gij met geld gekocht hebt.”

En de stem van den Cisterciënserabt zwol aan als dreigende donder.

“Arnold van Randerode! Hoe wilt gij stand houden voor Gods gericht?”

Gesteun klonk op uit de legerstede. Dan antwoordde de bisschop moeizaam, steeds weer naar adem snakkend:

“Ik moet hem niet meer neerleggen, den herdersstaf, abt Bernard. Een andere komt, staat al aan mijn bed, die neemt hem uit mijn hand. De dood, abt Bernard, de dood! Hoe zwaar is het, te sterven!”

Enz...